

ЕКОНОМІКА І ОРГАНІЗАЦІЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА

УДК: 330.322:634

ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ САДІВНИЧИХ ПІДПРИЄМСТВ

В.І. Чорнодон, аспірант

Інститут садівництва Української Академії Аграрних Наук

В статті розглянуто питання інвестиційної привабливості галузі садівництва, визначено чинники, які впливають на інвестиційну привабливість, намічені конкретні шляхи її підвищення.

Розглядаючи питання інвестиційної привабливості, слід зазначити, що хоча її вивчають на рівні країни, галузі, регіону й окремого підприємства, всі ці компоненти, безумовно, взаємозв'язані між собою. Так, для стратегічного інвестора не будуть достатньо переконливими аргументи інвестування засобів у надприбутковий проект, якщо дана галузь у масштабах країни знаходиться у критичному стані. Аналогічно, незважаючи на фінансову вигоду інвестиційного проекту, ризик політичної та економічної нестабільності в державі чи регіоні зведе до нуля будь-які намагання привабити інвестора. Сукупність заходів щодо подолання інвестиційної кризи на всіх рівнях повинні координуватися чіткою інвестиційною політикою держави, а поєднання регіонального та галузевого аспектів – стати невід'ємною складовою цієї політики для створення сприятливого інвестиційного клімату на всіх рівнях.

На нашу думку основними чинниками, що впливають на інвестиційну привабливість будь-якої галузі є:

- політико-економічні;
- ресурсний потенціал;
- економічний рівень розвитку.

Отже, аналіз стану кожного з перелічених чинників дасть змогу визначити їх сильні та слабкі сторони, що сприятиме виявленню факторів поліпшення інвестиційної привабливості.

Аналізу даного питання присвячені роботи таких науковців: С.А. Гудкевич, О.М. Шестопаля, Л. М. Борщ, А.К. Орлова та інших.

Методика досліджень. Включає систему статистико-економічних методів у поєднанні з теоретичними аспектами проблеми інвестиційної привабливості.

Результати досліджень. Сучасний стан інвестиційної діяльності у садівництві значною мірою зумовлений загальним станом економіки, політичною ситуацією в країні, податковою та фінансово-кредитною політикою уряду, рівнем інфляції та іншими факторами, а також підходами, що перейшли у спадок від командно-адміністративної системи. До переходу на ринкову економіку значна частина капітальних вкладень підлягала директивному розподілу, за допомогою якого забезпечувалися планові завдання. Часто при виділенні фінансових ресурсів суб'єктам господарювання не бралась до уваги ефективність використання раніше виділених засобів. Показники ефективності капітальних вкладень визначались лише формально і практично не брались до уваги при складанні державних планів. Таке ігнорування результатів інвестиційної діяльності не сприяло подальшому їх ефективному використанню і лише підсилювало негативні тенденції в інвестиційній сфері діяльності.

Щодо садівництва Вінниччини, то слід зазначити, що регіон здавна вважається одним з найбільших центрів промислового садівництва. Вигідне географічне розташування та сприятливі ґрунтово-кліматичні умови і давні традиції населення – все це в комплексі забезпечувало поступ виробництва плодів і ягід. Важливим фактором розвитку садівництва в регіоні є наявність великих переробних потужностей, що значно розширює місткість внутрішнього ринку. Загальні переробні потужності плодів зерняткових – 2992 тис. т, плодів кісточкових – 169 тис. т, ягід – 179 тис. т. Загальна місткість внутрішнього обласного ринку садівницької продукції з розрахунку 79 кг плодів і ягід на одного жителя, становить 145 тис. т, в т.ч. населення міст – 70 тис. т.

Внаслідок реформування аграрного сектора, через низку об'єктивних і суб'єктивних чинників навколо галузі садівництва виявився інвестиційний вакуум: нестача власних нагромаджень з одного боку і мінімізація зовнішніх надходжень з другого. Це призвело до порушень процесу планомірного відтворення плодкових і ягідних насаджень. Як наслідок відбулось різке скорочення площ плодово-ягідних насаджень. Протягом 1991-2001 р.р. площа їх у сільськогосподарських підприємствах зменшилась на 36.2 тис. га, або 48%, валовий збір плодів та ягід

по Вінницькій області за аналогічний період зменшився у 3,5 рази – з 1550,2 тис. ц до 429,6 тис. ц відповідно. Починаючи з 2001 року виробництво продукції у галузі садівництва набуває позитивних тенденцій, зокрема за останніх 4 роки у Вінницькій області спостерігається збільшення валових зборів, підвищення рівня врожайності плодів, ягід і винограду (табл. 1).

Починаючи з 2000 року у господарствах корпорації „Вінницясадвинпром” намітилась позитивна тенденція щодо збільшення рівня рентабельності, так найнищий рівень рентабельності по виробництву плодово-ягідної продукції спостерігався у 2004, 2005 роках, він становив 35.4% та 33,2% відповідно. Причиною таких змін є застосування інтенсивних технологій вирощування плодово-ягідних культур, чіткий контроль за їх дотриманням у виробничому процесі та залучення інноваційно-інвестиційних ресурсів на підприємствах.

Впродовж останніх 4-х років ситуація у садівництві істотно поліпшилась і через реалізацію Закону України „Про збір на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства” згідно якого 1% збору коштів, одержаних від реалізації алкогольних напоїв і пива спрямовується на створення (відтворення) багаторічних насаджень. Так у 2002 р. вперше за досліджуваний період спостерігається ситуація, коли у спеціалізованих господарствах корпорації „Вінницясадвинпром” площа закладання є рівною площі вибуття плодів насаджень з господарського обігу, а уже в 2006 році площа закладання в 1,3 рази перевищує площу вибуття.

В останні роки в області активно формується новий вид попиту на плоди і ягоди – використання, як сировини для промислової переробки. Це здійснюється здебільшого через функціонування спільних підприємств. У м. Вінниці функціонує спільне українсько-австрійське підприємство „Поділля ОБСТ”, потужності якого дозволяють переробити близько 400 тис.т сировини в рік. Внаслідок нестачі продукції місцевого виробництва – плодів та ягід для переробки у 2001 році було створене СП „Лука”, як сировинна база для забезпечення стабільної роботи переробного підприємства „Поділля-ОБСТ”. Одним з провідних підприємств по виробництву плодово-ягідної продукції що працює із залученням іноземних інвестицій, є СП „Лука”, у формі ТОВ, дочірнє підприємство АТ “Штайреробст”, Австрія. Принагідне зазначимо, що з 2006 року іноземна частка капіталу „Поділля-ОБСТ” належить

партнерам із Франції, відповідно підприємство є спільним Українсько-французьким і носить назву „АгрANA-фрут-Україна”. Спільне Австро-Українське підприємство „Пфанербар” вкладає кошти у розвиток таких садівничих підприємств: СВАТ Поділля, Барський район, с.Міжліся, та СВАТ Подільське, Барський район, с.Комарівці – у сумі по 420 тис. грн. на розвиток кожного підприємства.

Отже, як бачимо підприємства-переробники садівницької продукції створюють додатковий попит на плоди та ягоди. Попит стимулює збільшення пропозиції. Підтвердженням цього є активізація в останні роки відтворення насаджень. Протягом 2001 у сільськогосподарських підприємствах області закладено нових садів і ягідників на площі 2352 га (середньорічне – 470 га), що становить до площі насаджень у плодоносному віці 3,6% ($470 : 14000 = 3,6$). В Україні, за даними О.М.Шестопаля [значення даного показника ніяк не перевищує 2% ($3380 \text{ т} : 171000$)].

Як стверджують С.О. Гуткевич, М.Д. Корінько: “Відродження економічного потенціалу країни крім мобілізації внутрішніх ресурсів, потребує залучення іноземних інвестиційних джерел, здатних прискорити темпи економічного зростання [2,с.20].

Садівництво області є привабливим для іноземних підприємців через ряд факторів, а саме: висока якість продукції високий її бренд (обмеження застосування пестицидів, традиції населення до виробництва плодів і ягід, гідне ставлення до праці), відносно дешева робоча сила, на території області сконцентровані великі переробні потужності, регіон має вигідне географічне положення та транспортно-комунікаційне забезпечення, що розширює ринок збуту продукції. Як зазначає О.М. Шестопаль: “Підвищення економічної ефективності садівництва, передусім досягається через радильне розширення місткості внутрішнього ринку плодів, ягід і продуктів їх промилової переробки [4,с.38].

У січні-червні 2006 року підприємствами та організаціями усіх форм власності за рахунок усіх джерел фінансування освоєно 813,4 млн. грн. капітальних інвестицій, з яких 88,3% становили інвестиції в основний капітал. На поліпшення об'єктів (капітальний ремонт, модифікацію, модернізацію) витрачено 7,6%. У нематеріальні активи спрямовано 0,8% загального обсягу капітальних інвестицій.

Принагідне зазначимо, що за січень-червень 2006 року у садівництво області надійшло інвестицій: за рахунок коштів державного бюджету – близько 6 млн. грн., вітчизняні інвестиції становлять 16,5 млн. грн., іноземний капітал – 15,3 млн. грн., що становить в цілому 18% від інвестованого капіталу у сільське господарство області.

Отже, за даних умов особливої актуальності набуває питання визначення пріоритетів інвестиційної діяльності, вибору й найефективніших напрямів на рівні окремих підприємств, галузей та регіонів, що потребує відповідної інформації про інвестиційну привабливість.

Сприятиме покращенню інвестиційної привабливості садівництва і розвиток інформаційної мережі відомостей про кожен галузь економіки області, зокрема про сільське господарство. Дане питання лежить в площині створення відкритого для широкого загалу електронного економічного видання. Відмінністю цього видання повинна стати активна пропаганда Вінниччини як інвестиційно-привабливого регіону.

Отже, для поліпшення інвестиційної привабливості галузі необхідно:

1. Удосконалення політико-економічних важелів впливу на галузь: створення та прийняття Програми розвитку садівництва, з урахуванням таких аспектів: впровадження податкових пільг на період - до вступу саду в плодоношення; безвідсоткове кредитування для господарств-виробників – шляхом залучення державних дотацій; врегулювання нормативно-правової бази з питань інвестиційної діяльності; досягнення паритету цін; вирішення питання власності на землю;

2. Збереження ресурсного потенціалу області: додержання екологічних норм в процесі виробництва продукції впровадження інноваційних технологій; залучення до роботи в галузі провідних спеціалістів та науковців; створення центрів по інформаційній роботі з населенням та виробниками;

3. Економічна стабільність та гарантії: чітке функціонування державного механізму економічної безпеки; вступ України до Світової Організації Торгівлі; створення мережі спеціалізованих парабанківських установ; налагодження механізму страхування у галузі; розширення співробітництва України з міжнародними фінансовими організаціями.

Висновки. Вінницька область має достатньо сильних сторін і сприятливих можливостей для подальшого розвитку садівництва, є інвестиційно привабливою для багатьох вітчизняних та закордонних компаній та фірм, а розв'язання проблеми інвестиційної привабливості

усього агропромислового комплексу лежить у площині вдосконалення земельно-майнових відносин як передумови для запровадження іпотечного кредитування аграрного виробництва, зміцнення ринкової інфраструктури. У зв'язку з цим одним з ключових завдань аграрної політики є вирішення всього комплексу проблем, пов'язаних із забезпеченням захисту майнових прав селян, у тому числі права приватної власності на землю. Необхідно сформувати інституційні передумови, необхідні для утвердження повноцінного ринку землі сільськогосподарського призначення, запровадження сучасних земельно-орендних та іпотечних відносин, стимулів раціонального використання та охорони земель, страхування фінансових ризиків.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Борщ Л.М. Інвестування: теорія і практика: Навч. посібник. – К.: Знання, 2005. – 470 с.
2. Гуткевич С.О., Корінько М.Д. Інвестування: пріоритети та ефективність./ Актуальні проблеми економіки. – 2002. – №6. – С. 20.
3. Шестопаль О.М. Проблема інвестицій у створення (відтворення) промислових садів і основні напрями її вирішення// Економіка АПК. – 2003. – №10. – С. 58.
4. Шестопаль О. М. До стратегії відродження та подальшого розвитку вітчизняного садівництва / Сад, виноград і вино України. – 2001. – № 5-7.

UCC:330.322:634

V.I.Chornodon, Ukrainian Akadamy of Agrarian Sciences Institute of horticulture.

The article dwells upon the problem of positive factors of investmen in the sphere of horticulture, determines the factors that influence the investment, dwells upon the ways of its improvement.